

Izhaja:
vsako sredo zjutraj
Stane za celo leto 15 L.
» pol leta 8 »
» četrt leta 4 »
Za inozemstvo celo
leto lir 40.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

VORNA STRAŽA

Št. 53

V Gorici, v sredo 1. avgusta 1926.

Leto IX

Ne frankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi se
računajo po dogovoru
in se plačajo v naprej.
List izdaja konsorcij
»GORISKE STRAŽE«
Tisk Katoliške tiskarne
v Gorici, Riva Piazzale
št. 18.
Uprava in uredništvo
ulica Mameli št. 5.
— (prej Scuole). —
Telef. int. št. 308.

Izkušnja uči.

So ljudje, ki jih ne prime nobena, pa najsibo še tako lepa beseda. Raje verjamejo priliznjencu in sladkaču kot resni moški besedi. Edino skušnja izmodri te vrste ljudi, če ni seveda že prepozno.

Na takih žalostnih skušnjah in preizkušnjah je naše ljudstvo sicer zelo bogato, vendar kljub temu de re z glavo skozi zid. Koliko lepih besed smo že napisali na račun topoglavnega plesarjenja! In vendar nori po nekaterih vaseh mladina in starina, kot bi šlo za stavo. Krog in krog vasi leže od toče razbiti vinogradi, vničeno polje in vrtovi, — na barjarju pa plešejo napol nagi pari.

Neko posebno prokletstvo leži nad nami, da namreč od drugih narodov poberemo takoj slabosti, prezremo pa njih kreposti. Kot opice si nadevamo tujo, judovsko modo, posnemamo tujce v njih opolzkem razveseljevanju in s tem smo s tem, če smo jih v norosti posekali. Z drugimi šegami se vtihotapi med narod tudi drug način življenja. Jeziklena poštenost, prikupljiva priprostost in preizkušena vernost so tem zmoderniziranim ljudem v zasmeh. Teden za tednom, zlasti v nedeljah, srečujemo po deželi »turiste« in »športnike«, katerim ni sveta več ne vera, ne tuje imetje, kaj šele morala. Uvaževanja vredet je opomniti, ki ga je prinesel italijanski časopis »Idea del popolo« na vse one nedeljske razbrzdance, ki smešijo versko čustvovanje ljudstva in s svojim obnašanjem dajejo pohujšanje mladini, ki se še ni potopila v greznice nemoralnosti. Take ljudi ponekod zelo hitro posnemajo in strup iz mest se razlije nad deželo. Ob kremenitih ljudeh bi ta strupeni naval dobil močen protisunek, slab biči pa klonejo pred njim.

Podobno je z verskim življenjem. Naš rod je bil veren nele v cerkvi, temveč tudi v javnem življenju. Včasih za nas ni suknja, ki bi jo oblekli v nedeljo za farno mašo, »a jo zopet slekli, ko je opravilo končano. Opazujemo pa, da je marsikdo in marsikom vera in versko življenje le nekaka podedovana navada, ki spada seveda le v cerkev. Pač vlečejo ljudi slovesne procesije, verliki shodi, pompozna romanja, — a praktično versko udejstvovanje v vsakdanjem življenju jim je tuje. Zunanost se nas je lotila tudi na verskem polju. Na drugi strani pa izgublja vera v javnosti branitelje. Po vagonih, korijerah, gostilnah in cestah se slišijo bogokletstva, ki jih naše slovensko uho ni bilo vajeno. Pa ga ni, da bi se postavil v bran klevetnikom! Ta figavost je posledica onega zmotnega kvakanja o »edinosti«, »ljubezni«, ki pozna vero le v cerkvi in sili duhovnika le v zakristijo. Zakaj? Pač dobro vedo ti preroki »sloge«, da v kalnem ne- vera najlažje ribari. Če ni človeka, ki bi rod dramil k verskemu življenju v javnosti, potem načelna odločnost peša in preide v versko mlačnost.

Bolj kot kedaj prej je potrebno, da je naše katoliško prepričanje dejavno. Treba je, da z budnim očesom motrimo vsako gibanje, ki hoče vzeti veri in Cerkvi svobodo, pravico in razvoj. Naj nas zunanost nikar ne premoti, kadar gre za večno veljavno verska načela. Za

nas velja in bo veljal vedno oni izrek Gospodov: »Kdor me prizna pred ljudmi... ne pa kdor me prizna le v cerkvi, sicer na podpira svobodomiselne časopise, društva,

Kaj se godi po svetu?

Že od začetka leta sem smo večkrat v majhnih vrsticah poročali, da se pripravlja v srednje ameriški državi Mehiki kulturni boj. Od dne do dne je rasla napetost med Cerkvijo in državo. Svobodomiselni oblastniki so vsled raznolikih nagibov, ki jih bomo potem obrazložili, zmerom bolj napenjali strune, dokler ni začetkom tega meseca poročilo po vsem kulturnem svetu: v Mehiki divja kulturni boj, kri novih spoznavalcev moči tla Srednje Amerike. Borba med katoličani in svobodomiselno, nekrščansko državo še ni pohnjala, vsako uro se stopnjuje. Podmorski kablji brzojavljajo v Evropo nove vesti o grozodejstvih, ki jih prenašajo mehiškanski katoličani.

Mehikanski vzgled je važen za katoličane vsega sveta, ker jasno kaže, kako gazi država, ki se kiti z naslovom demokracije in svobodnega prepričanja, vsako svobodno voljo, celo najgloblje človekove svestine. Ta vzgled pa tudi kaže naivnost katoličanov, ki niso uvideli, da bodo prej ali slej prišli z državo v spor in se niso za ta čas pripravili. Iz teh razlogov se hočemo danes pomuditi pri mehiškanskem kulturnem boju.

Mehika in nje početki.

Predno nadaljujemo moramo v par vrstah predočiti našim bralcem to deželo, koje ime je danes znano po vsem katoliškem svetu. Našim starim ljudem bo nemara še v spominu nesrečni avstrijski nadvojvoda Max, ki je hotel biti v Mehiki za cesarja, a je tako žalostno končal na morišču. Marsikateri Slovenec se je dal premamiti od peščice zlata in je šel kot »Meksikajnar« čez morje in se ni več vrnil.

Danes predstavlja Mehika eno najmočnejših ameriških držav. Saj meri skoro 2 milijona kvadratnih kilometrov; je res še bolj naravno obljubljena, ker ima le 14 milijonov prebivalcev, a kraji posebno ob morju so pravi tropski paradizi. Notranjščina te ogromne dežele, ki je pravzaprav ena sama visoka planota do 2000 metrov visoka, je v zadnjih letih tudi postala vir blagostanja. Tod so odkrili ogromna ležišča bakra, svinca, srebra in zlata. Prav tako izdatni so petrolejski vreleci. Med vojno se je pa prav bujno razvilo gojenje bombaža in pridelovanje volne.

To deželo, ki skriva v svojem osrčju še bogate zaklade, je prvi ugleдал v 16. stoletju Španec Ferdinand Cortéz. Že z njim so stopili na mehiška tla prvi misijonarji, ki so se z blagovestjo o Kristu Rešeniku približali Indijancem. Šest let potem ko so »conquistadorji« (osvojevalci) razvili na obali Tihega oceana španski prapor, se je že zbrala prva mehiška cerkvena sinoda. Tako dobro so že uspevali misijoni. Že naslednje leto je deloval med indijanskimi rodovi sloviti

naj se skrivajo še za tako lepe, ugledne izraze.

Skušnja naših dni nas uči, da se vaka neodločnost in cincanje kazuje. Ni mogoče katoliku, da bi šzil Bogu in mamonu. Če smo katiki, bodimo celi — pa nele v cerkvi, temveč tudi v javnosti.

dominikanec Bartolomej las Casas, ki je prvi oznanil civiliziranim Evropecem, da so tudi Indijanci ljudje z namrjočo dušo in ne topa žival. Tako se je zavzemal za uboge Indijance, da so prenehale krute morije, s katerimi so se Evropeci sramotno ovekovečili, ko so hlepeli za zlitom in dišavami.

Beediktinci so poleg svojega misijona navadno zgradili tudi šolo in dlanice za divjake. Misijonske postaje so bile središča od koder so divji rodovi dobivali prve početke kulture. Prvi mehiškanski škof Zunaraga je že l. 1530. ustanovil tiskarno, ki je bila prva na obeh ameriških celinah; in komaj eno četletje za Cortezom je že stala v Ciudad de México (glavno mesto Mehike) prva univerza, ki je bila delo misijonarjev. Delo Cerkev in njenih služabnikov se je nadaljevalo tudi potem, ko se je dežela otresla Špancev in se združila v »Estados Unidos Mexicanos« (Združene države Mehike). Delo katoliških misijonarjev je torej, da se je Mehika pridružila kulturnemu svetu. In plačilo za to?

Država udarja po Cerkvi.

Ko je Mehika pokazala svoja bogastva, so začeli dreti vanjo od vseh strani belokožci, ki so si Indijance kmalu pokorili. Pustolovci od vseh strani so prišli na vrhunec; to so bili po večini ljudje brez npravnih in človeških postav. Kjer je prej misijonar mirno širil evangelij ljubezni, so novi doseljenci Španci in Portugizci zatrosili smrtno sovraštvo med rdečkožce in belokožce. Zasovražili so pa tudi Cerkev, ki je branila Indijance pred civiliziranimi okrutneži.

Verski spori segajo že daleč nazaj. Že l. 1857. je izšel zakon, ki prepoveduje verski pouk v šolah, uvaža civilni zakon, prepoveduje nošo duhovskih in redovniških oblek izven cerkvá. Čez 15 let je kongres to postavo obnovil in določil, da ne smejo imeti samostani nikakega premoženja. Ščasoma so začeli izganjati redovnike. Toda ljudstvo se je svobodomiselni vladi upiralo. Zategadelj je predsednik republike Porfirio Diaz postavil l. 1857. bolj milo izvrševal. Po njegovem padcu l. 1911. je začelo preganjanje znova in se je stopnjevalo do viška pod sedanjim predsednikom Elijo Callesom, odločnim svobodomislecem, ki je dolga roka framasonskih lož.

Protiverski zakon.

Ta predsednik je izdal 31. julija novo versko postavo, ki ima 33 členov. V veljavo je stopila l. avgusta. Ta odredba, ki sicer ponavlja že zgoraj našteje protiverske odločbe, je naperjena proti vsakršnemu razširjanju vere in Cerkve v Mehiki. Člen 1. določa, da sme na ozemlju mehiške republike izvrševati bogoslužje le rojen Mehikanec. Na ta način morajo iz dr-

žave številni redovniki in duhovniki, ki so uspešno delovali za dušni in telesni blagor nižjih slojev. 3. člen meče verski pouk iz šol; naslednji pa pravi, da ne sme nobena verska družba odvarjati šol. Novi smostani se ne smejo grditi. Duhovščina nima nikakih političnih pravic. Nabožni listi ne smejo nobene besede spregovoriti o vladni politiki. Sleherno bogoslužje, pravi čl. 17, se mora vršiti le v cerkvah, ki so pod nadzorstvom občinskih uradnikov. Procesije in romanja so torej zabranjena. Verske družbe ne smejo imeti nikakih premičnin. Vse cerkve so last države, ki določuje za kaj se smejo uporabljati. Občinski zastop nadzira duhovščino in cerkve v svojem okolišu.

To so glavne določbe protiverskega Callesovega zakona, ki zatira s tem sleherno svobodno versko udejstvovanje in podreja Cerkev občinskim tajnikom in žandarjem.

Te odredbe so nabili ponoči na 1. avgust na vsa cerkvena vrata po državi. Naslednji dan so že obč. zastopniki vdrali v cerkve in jih sprejemali v svojo last.

Preganjanje kristjanov.

Umljivo je, da so te postavbe, ki niso prav nič svobodomiselne, razburile vso deželo, ki je v ogromni večini udana katoliški Cerkvi. Ko so začeli izganjati duhovnike in samostanske družine, zapirati cerkve, sestavljati sezname cerkvenih premoženj, je planil srd zatiranega katoliškega ljudstva na dan. Marsikod se je ljudstvo postavilo v bran za svojo vero. Kri je tekla. Duhovnike zapirajo, inozemske izganjajo čez mejo. Calles je nagnal na ulico socialistično delavstvo in svoje uradništvo, da je delalo »štigmungo« zanj. A ljudstvo se ne da več slepiti in tudi zunanji svet ne več. Predsednik Calles je sicer izdal proglas, ki naj velja za tuje države, kjer pravi, da je Cerkev skozi 3 stoletja tlačila mehiškani narod in ga pustila v temi. In Calles zdaj »izboljšuje« v prid vlekakapitalistom, kar bomo videli spodaj! To framasonsko baiko lahko vsak ovrže, če le pogleda v zgodovino Mehike, iz katere smo zgoraj nekaj navedli.

Medtem divja preganjanje in sovraštvo do katoličanov naprej. V nedeljo je sam sv. oče povzdignil svoj glas in preklel nove naredbe, ki jemljejo svobodo Cerkvi. V vsej Mehiki se ne vrši več služba božja, zakramenti se ne delijo, raz stolpov ne zvone več zvonovi. Nad deželo leži prokletstvo »interdikta«, najstrožje cerkvene kazni, ki more zadeti kako deželo.

Katoliška zveza pa je proglasila splošen bojkot t. j. katoličani se v svojih potrebščinah omejujejo le na najnujnejše. Vse nepotrebne izdatke in troške opuščajo, iz bank jemljejo svoje prihranke, ne kupujejo pri katoličanom sovražnih trgovcih in jim ne prodajajo. Ta gospodarski bojkot je le malce pretresel mogočneže, ker jim gre za žep. Gospodarski krogi, tudi framasonski, — žid je žid, ko gre za profit, mu je vse drugo deveta briga — že godrnjajo nad vladjo, ki preganja katoličane in gospodarsko in moralno upropašča deželo. Toda vsi zmerni in pomirjevalni glasovi ničesar ne izdajo. Strup iz sovraštva se širi in se ne ustavi niti pred najsvetejšim. Amerika bo menda

posredovala. Po katoliškem svetu se prirejajo protestni shodi proti divji gonji v Mehiki, a framsonske vlade ne spametujejo.

Pa ne bo dolgo, ko se bo spet izkazalo, kar se je pod rimskim imperijem, za časa Lutra in Husa, pod francoskimi jakobinci in železnim Bismarckom in v boju moderne države, ki se je postavila za boga, proti Cerkvi, da je slednja na skalo zidana in da ne čuva nad njo človeška moč.

Krivda katoličanov in nauk za nas.

Med poročili, ki nam prihajajo iz Mehike, se tu pa tam vtihotapi kaka vest, ki pokaže na ozadje opisane borbe. V členih nove postavbe je izrecno rečeno, da ne sme nobena verska družba imeti kaj premoženja. Tu smo zdaj na pravem! Cerkvi v Mehiki so tekom stoletij darovali mnogo posestev in premoženja, iz katerega je Cerkev podpirala šole, bolnišnice in celo sama brez vladne pomoči skrbela v še divjih pokrajinah za kultivacijo. Po teh veleposestvih je zaskominalo pohlepne vladne može, ki plešejo po godbi framsonskih bogatinov in bankirjev. Zato je bilo treba vprizoriti gonjo in se omade-

ževati pred celotnim kulturnim svetom.

In krivda katoličanov? Ni njena! Globoko verno je sicer ljudstvo, prekrasni hrami božji se gajo po vsej Mehiki, a to poboje ljudstvo se ni znalo zvezati v organizacije, ki bi njegovo naziranje v javnosti branile in je uveljavile. Katoličani niso imeli in nimajo politične moči in vpliva na javno življenje. Zato se je politika voja proti njim in preko njih. Ta krivda je dokazana v Mehiki, Franciji in še marsikje drugod, kjer shranjujejo vero v žrgrade in pustijo te javne zadeve svobodomiselnosti. Tega se slednji dobro zavedajo in venomer vpijejo: vera ni v nevestnosti, le proti tistemu smo, kijo vlačijo ven! Mi pa pravimo: Rano ven mora iti na ulice in trge teisi jih osvoboditi, da se ne bo ravno li ca našuntana od dobičarskih potivercev obrnila proti Cerkvi. Katoličan si mora utreti pot v javnost, dobiti časopise na svojo stran. Sam sv. oče je ob neki priliki (esjal: »Vажnejša kot cerkve in novini, je ob gotovih prilikah laična liška organizacija in katoliški tsk!« Resnične besede; njihovo plno vrednost dokazuje Mehika!

kar še prav posebno podčrtavamo. Naj bo vzor možu in temeljitemu učenjaku ljubi Bog plačnik! — Tako poroča o tem svetovno izobraženem možu ljubljanski list »Bogoljub«. Kako zadoščenje za vernega človeka, ki mora dandanes tolikokrat slišati neslane protiverske zabavljice plitvih puhloglavcev, je čitati o tako lepem vzgledu slavnega pisatelja in učenjaka!

Dijakom srednješolcem na znanje.

Pretekla šolska leta so se vršili ponavljalni in sprejemni izpiti v prvi polovici oktobra, šolski pouk pa se je pričel šele po 15. oktobru. Te dni pa je izšel nov odlok našega ministra, po katerem se začnejo vsakovrstni izpiti že 21. septembra t. l. (torej 10 dni prej kot običajno); šolski pouk pa prične že 1. oktobra. Našim dijakom toplo priporočamo, da vzamejo takoj knjige v roke in se resno lotijo učenja, ker imajo le še 40 dni do izpitov. To priporočilo se nam zdi umestno in potrebno, ker so žal postali tudi naši diaki razen par častnih izjem, malomarni, mlačni in leni; zanimajo se za šport, za razne druge zabave in norosti, samo za učenje, ki naj bi bilo njih glavni poklic, ne kažejo nobenega smisla in veselja. Ubogi starši žrtvujejo vse svoje premoženje, da bi izšolali sina; sin pa pride koncem šolskega leta domov s slabim spričevalom, s kopico ponavljalnih izpitov. Smatramo za svojo sveto dolžnost, da opozorimo vse naše dijake, da se z vso resnobo in ljubeznijo oklenejo svojega poklica, učenja, da bodo delali čast in veselje staršem in našemu rodu.

Na ta način ne bo uspeha.

Z dežele nam piše neka odlična oseba tole:

V »Edinosti« z dne 7. VIII. si morate čitati dolg članek s Krasa proti plesnemu norenju, in sicer ob priliki plesa v vasi Tublje pri Velikem Dolu. Z zadoščenjem si odo braval ostre besede, s katerimi dopisnik biča plesno norost! Ko si pa čital in brskal naprej po isti »Edinosti«, si naletel na drug dopis iz Mačkovelj, v katerem vabi dopisnik na veselico, kjer je na programu — ples. — Imel sem v roki »Edinost« naslednjega dne, to je od 8. VIII. Spet čitam v nji gromovit članek proti plesom, zlasti v Brdih, kjer je bil na nekem plesu v Cerovem eden pobit, eden mrtev. Ko pa berem prav isto »Edinost« naprej, boš pa čital, kako te vabi »Edinost« na ples, ki ga priredi dne 22. VIII. društvo »Cvetoči Slavnik« v Podgorju, ob priliki domačega praznika. — Kdor ima kaj soli v glavi in resnobe v duši, bo razumel dobro, kam vodi taka dvoreznost. Toda to je stvar »Edinosti«; naj gleda sama, kako vzgaja svoje čitatele k značajnosti in doslednosti v svoji ostri borbi proti in za plesu.

Telovadni nastop

se bo vršil v nedeljo 22. t. m. v Dornbergu. Vsled tega opozarja »Prosvetna zveza« vsa društva v pavske okoliš, da na ta dan ne prirejajo nikakih prireditev.

Sprejem v zavod za gluhoneme.

V zavod za gluhoneme v Gorici se sprejemajo gluhonemi obojega spola, ki imajo že več kot 8 let, a manj kot 16. Prošnje za sprejem naj se naslovijo na pokrajinsko upravo za Furlanijo (Amministrazione Provinciale del Friuli in Udine) do 15. avgusta t. l. Kdor hoče podrobnejših pojasnil, naj se obrne na dobrodelno združenje v mestni hiši v Gorici, vrata št. 37 od 9.—12. ure.

Na hitro roko.

Po Evropi se splošno toži, da svoboda tiska gine s propadanjem demokracije. Poglejte pa, kako je na Kitajskem. Novinar Shi-Hui-Ji-pan (lahko tudi par črk več ali

manj) je nekaj zapisal proti generalu Tchang-Tsun-Chang, guvernerju v Šantungu. General, ki mu pisanje ni bilo všeč, je kar dal novinarja zgrabiti in mu glavo odsekati. To so cenzure!

Iz porotne dvorane.

A. Lušicky, o katerega porotni obravnavi smo zadnjič poročali, je bil danes teden zvečer na podlagi pravoreka porotnikov oproščen. Porotniki so sprejeli braniteljev zagovor, da je Lušicky storil zločin v popolni duševni zmedenosti.

Tržne cene

v Gorici dne 10. avgusta 1926.
Česnik kg L 3.60—4; zelje L 0.70 do 0.80; kumarce L 0.80—0.90; čebula L 0.60—0.80; fižol sveži L 2 do 2.40; salata L 0.90—1; jajčniki (melancane) L 1.80—2; krompir L 0.40—0.45; paprika sveža L 1.80 do 2.50; paradižniki L 0.60—0.70; grah L 1.80—2; peteršilj L 0.80—1; radič L 0.80—2.60; špinača L 0.70—0.80; fižol v stročju L 0.70—0.80; vrzote L 0.60—0.70; bučice (cukete) L 0.40 do 0.50; limoni kos L 0.10—0.15; jabolka kg L 0.80—1.40; hruške L 1.20—3; breskve L 2.40—3.80; slive L 0.80—1; češnje L 1.40—1.80 surove maslo L 16—18; presno maslo L 19—20; mleko liter L 1.30—1.40; jajca kos L 0.50—0.55.

Darujte za sklad
 „Goriške Straže“!

Idrijske novice.

Naš mestni prefekturni komisar kav. Madirazza nas je pretekli teden zapustil. Moti se, kdor misli, da je vzrok onemoglost, četudi je mož že star. Delo, ki ga je izvršil v Idriji dokazuje, da je bil mož na mestu. Izpeljal je idejo okrajne bolnišnice, ki danes v blagor ljudstvu že dobro sluje. O priliki lanske velike povodnji je napel vse sile, da bi se bila Nikova regulirala. Ker ni uspel, je za silo izvršil s pomočjo prizadetih oblasti delno regulacijo ob izlivu hudournika v Idrijo. Delo se je dobro obneslo. Kmalu ko je prišel na svoje mesto, je zapazil, da grozi s prevzemom ljudske šole občini naravnost po gin. Poizvedoval je skrbno pod kakšnimi pogoji naj bi bil prevzel prejšnji občinski odbor šolo na svoje rame ter takoj uvidel, da so se razmere v tem kratkem času temeljito izpremenile. Zastavil je ves svoj upliv in vse svoje sile v to, da je prevzel ljudsko šolo sedaj končno zopet kr. rudnik v svojo upravo. S tem je dosegel uspeh, za katerega mu mora biti idrijsko meščanstvo hvaležno do poznih rodov. Ustavljal se je do skrajnosti vsem trajnim bremenom, katere naj bi bila občina prevzela. Tako stalnemu letnemu prispevku za komplementsarno šolo itd. Pregledal je natančno razmere mestne občine. Spoznal je mnogotere krivice, ki se ji gode in bil pripravljen, se z mladostnim ognjem boriti za pridobitev raznih pravic. Trudil se je za odpravo »grabelj« in koristno izrabo tako pridobljenega prostora. Rad bi bil tudi popravil klavnico ter zvečal pokopališče. Sploh se je oziral natančno na načrte, ki si jih je zastavil zadnji občinski odbor. Žal da v današnjih razmerah ni našel vsestranskega razumevanja, da bi vresničil svoje namere. Zato se je za hvalil za poverjeno mu mesto ter nas na našo odkritosrčno žalost zapustil. Bil je vedno prijazen z ljudmi in posebno priljubljen, ker je razumel jezik. Idričani ga ne bomo pozabili.

DNEVNE VESTI.

Posvetitev reškega škofa.

V nedeljo je bil slovesno posvečen reški škof Sain. Posvetil ga je beneški patriarh Lafontaine med velikimi svečanostmi. Prebivalstvo nove reške škofije upa, da bo njegov duhovni poglavar pravi namestnik Kristusov, ki je Rešenik vseh narodov, velikih in majhnih.

Administrationibus ecclesiasticis!

Omnes et singulos administratores ecclesiasticos hisce certiores reddo, omnes summas pecuniarum, quas ab exregimine austriaco pro demptis campanis acceperunt, notas esse huic R. Gubernio.

Valete in Domino!

Fr. Švara, vic.

Našim goriškim bravkam.

Od 8. do 31. avgusta se vrši v Gorici brezplačen tečaj o umetnem vezenju in šivanju. Tečaj, ki ga vodi ga. R. Ritter v mestni ljudski šoli v Kapucinski ulici, je dostopen vsem.

Pomoč po toči prizadetim.

Kakor je bilo javljeno so se 9. avgusta zbrali pri deželnem kmetijskem uradu v Gorici skoro vsi župani iz onih občin, ki so bile udarjene po toči. Navzočih je bilo tudi precej vinogradnikov posebno iz Brd. Vsi navzoči so po razgovoru sklenili, naj se ponese k prefektu v Videm posebna prošnja, da bi finančni organi ugotovili škodo po deželi. Oblastva pa naj bi na podlagi zakonov, ki še pri nas veljajo, sorazmerno odpisala prizadetim davke. Za kraje, ki so bili še prav posebno poškodovani, naj se pa čimprej store potrebni koraki, da se odpomore bedi.

Vinogradniki in poljedelci upajo, da ne bodo oblastva imela do teh prošenj zaprtih ušes. Ljudstvo je vse obupano in gospodarsko propada! Vlada se mora zganiti!

Prizadetim svetujemo, da čimprej vložijo prošnjo na davčno oblastvo (Ufficio distrettuale delle imposte dirette) v Gorici na kolekovanem papirju za 2 liri.

Tajništvo Kmečko-delavske zveze v Gorici je tudi pripravljeno iti na roko.

Razpust »Učiteljske zveze«.

Tržaški prefekt je razpustil »Učiteljsko zvezo« in vse njene podzveze v Julijski Krajini in zaplenil njihovo premoženje. Med razlogi, ki so ga dovedli do tega ukrepa, navaja prefekt tudi okolščino, da Zveza ob ustanovitvi ni bila oblastvu pravilno prijavljena. Če

spomnimo naše čitatele samo na silno agitacijo, s katero so hoteli razni Garassiniji spraviti naše učitelstvo v fašistovski sindikat, mo povedali že dovolj. Ako še dodamo, da so bile namere gospodov skoro brezuspešne in je ostalo še dve tretjini članov zvestih svoji Zvezi, smo zadevo pojasnili že preveč.

Tržaški »Piccolo« z dne 8. avgusta t. l. pristavlja k razpustu podružnice za Goriško: »Že več časa so se širile govorice, da vadežaje omenjena Zveza pismene zveze s slovenskimi organizacijami onkraj meje. Ko je kvestura slišala take glasove, je prepovedala neko zborovanje na Tolminskem, kjer bi se imelo vršiti tajno zborovanje sklicano po nekem učitelju jugoslavofilu. Te organizacije so tudi med drugim otvarjale in vzdrževale od oblastev nedovoljene slovenske šole itd.« Vse to ve »Piccolo«.

Učiteljem.

Javljamo, da se je po posredovanju posrečilo doseči v Rimu tole: izpite iz italijanščine morajo polagati tisti učitelji, ki jih še niso polagali pred komisijo. Drugi ne.

Spominska svečanost.

V nedeljo 8. avg. so obhajali v Gorici spominske svečanosti ob desetletnici prvega zavzetja Gorice. V mestnem gledišču se je izvršila proslava, med katero je bila izročena stotniku Avreliju Baruzziju, ki je prvi razvil na južni postaji trobojnice, diploma častnega meščanstva.

Vzor možal

»Straža« je že poročala o smrti znamenitega moža, slovenskega pisatelja dr. Fr. Detela, ki je bil dolgo vrsto let ravnatelj na gimnaziji v Novem mestu. Ne bomo naštevati tu njegovih velikih zaslug za slovensko ljudstvo, ki si jih je pridobil kot izvrsten pisatelj, modern vzgojitelj in blag človek. Škoda da bi pa bilo, če ne bi zvedeli naši bralci tudi o njegovem vzglednem krščanskem življenju in njegovi globoki vernosti. Naj omenimo samo to, da je bil rajnik vsak dan pri sv. maši in največkrat tudi pri sv. obhajilu. Sedma maša pri sv. Petru v Ljubljani je bila njegova. Tihi častilci Najsvetejšega so šteli tudi njega med svoje. Kolikokrat je stopil mimogrede v to ali ono cerkev, vzel molek med prste ter opravil svojo pobožnost na čast naše Matere. Kakršen je bil sam, taki so tudi njegovi spisi. Lepo in vzorno je vzgojil tudi svoje otroke,

Odžagano deblo?

Ni dolgo od tega, kar sem sedel v družbi vrlih mož, ki jim je briga za naš narodni procvit srčna stvar. Središče vsega razgovora je bilo: kaj je z našim podmladkom, s tisti mi, ki bodo za nami zgrabili za plug in porali ledino, ki je mi trudni nismo mogli. In menite, da je bil konec razgovora kaj razveseljiv? Skoroda ravno narobe.

Danes se prav dosti in lepo piše o marsičem, kar ugonablja zdravo je dro našega slovenskega ljudstva. Tudi ne gre tajiti, da se je izza vojne sem izžala marsikatera gnojna rana na našem narodnem telesu. Pa prav tako menim, da ne bo dosti ugovora, če trdim, da vsi skupaj, pa tudi najnižji v vrsti naših narodnih delavcev, premalo skrbimo, kaj bo — za nami. Danes zdravimo in negujemo deblo, pa li gojimo in prilivamo koreninam? Niso morda že usahnile in prepelele, zgubile vez z deblom, ki stoji po koncu le še z lastno močjo? Jesli doraščajoči rod v živem stiku s starejšimi? Če ni, je nemara to večja nesreča za našo bodočnost kot vsi sedanji nevarni izrastki.

Predvsem je treba paznje na dijaštvo, na naše prihodnje razumnštvo. Kako je bilo pred vojno, ko je primorsko dijaštvo, pa že tam doli pri fantu iz prve latinske, v strnjenih, discipliniranih vrstah, se ne le učilo za svoj nastop, marveč že aktivno sodelovalo pri prebujanju primorskih Slovencev. Dijaški listi, telovadne vrste, prosvetno delo, vse to je bilo prežeto z neko mladinsko sočnostjo, ki je dajala vsemu gibanju prožnost in lahkoto. Pa med fanti samimi! V njih je živela svetla stanovska samozaveš, zavest, da oni lahko preokrenejo praveč ljudske duševnosti. Iz samozaveš je rasla volja, ki jih je gnala ne preč od šolske tvarine — saj je znano, da so se baš tisti dijakci naj bolj odlikovali v šoli, ki so v organizacijah stali v prvih vrstah — marveč še podvojila njihove uspehe, obenem pa gnala tudi k delu v dijaških društvih. Oni mladi fantje so rasli in se vraščali v narodovo duševnost in samobitnost in ko so se te dobro preželi so lahko umeli ljudsko dušo in postali, — če se sme rabiiti toli napačno rabljeni izraz — ljudski voditelji. Prav pobahati se smemo, da je predvojna organizacija krščansko-socialnega dijaštva v Gorici dala današnje najboljše moze pri nas in v Sloveniji.

In danes? Čemu pa to vprašanje,

se bo mogoče zazdelo komu. Saj nje, a tudi dolžnosti do narodove nič več naših dijakov. Pa jih je, če zajednice; ne ve, da je njegova jih sešteješ širom naše ljube dežel dolžnost se živeti v narodovo dušice, par desetoric; in če je to je šo. Ta socialni duh mu manjka, ker tudi iz njega kaj sočnega. Toda tu se potapljam v neko plitko svetovnjaštvo polikanih hlač, par fumov, footballov, lažikavalirstva, v hrepenenje po čim boljšem materialnem stališču itd.

Pa naj bo konec črnogledništva in bridke resnice. Našim fantom, ki hočejo razumeti — saj vzgleda imajo dovolj v novem dijaškem gibanju v Sloveniji — pa je treba odpreti svetišče — ljudsko dušo, ki je vsakemu ljudstvu od Boga udarjeni pečat. V tem svetišču naj mladih sil prekipevajoča duša spozna zvezo med novim rodom in izmirajočim, naj se priklopi na vrh, tudi samo ena desetorica, in naj ovrže baiko — o odžaganem deblu!

Kaj je novega na deželi?

Št. Peter pri Gorici.

Dvajset let je že preživelo naše pevsko izobraževalno društvo »Prešeren«. Društveno delovanje v naši vasi sega sicer še dalje nazaj. Že pred petintridesetimi leti se je ustanovilo društvo »Slovenska zveza«, ki je nekaj let gojilo petje in izvežbalo pevce, ki so bili znani mestu in okolici. Takrat 15-letni dečki so vzljubili slov. pesem, oklenili se je in ji ostali zvesti, tako da pojejo in predsedujejo še danes kot 50-letni možje nasledniku »Slov. zveze«, društvu »Prešeren«. Ko je prenehala »Slov. zveza«, katero so obudili k življenju požrtvovalni možje stare korenine kakor gosp. Jakonič, bivši ravnatelj »Monta«, takratni gosp. kaplan in glasbenik Lacina, gg. Mervic, Černic, Blažica in drugi, je društveno življenje nekaj let počivalo. Tega mrtvila pa niso mogli prenesti pevci kakor Nuto, Brum in drugi njima enaki. Poprieli so se dela in leta 1906. je vzrastlo novo društvo. Kako naj bo ime novemu društvu? Tu je posmagal iz zadrege sedaj že pok. Peter Brumat. »Prešeren naj bo. On je prvak naše pesmi. Njemu posvetimo svoje delo.« Tako je nastal »Prešeren«. Znano je njegovo predvojno delovanje. Prebolelo je društvo vojno in tudi hude poveljne zapreke. Društvo je ostalo zvesto svojemu cilju: gojiti petje in izobraževati svoje člane. Letos ob priliki 20-letnice postavi društvo na oder svoje starešine in svoje najmlajše. Saj je bil sedanji pevovodja soustanovnik »Slov. zveze«. Petdesetletni oče in 19-letni sin nasto-

pata v igri. Požrtvovalnosti in ljubezni je torej v nas dovolj. Podprite to našo vero v dobro z obilnim obiskom, da nam vlijete novega poguma za nadaljnje delo. Lepo petje, igra »Zaklad«, ki je polna vaškega življenja in še marsikaj bo poplačalo vaš trud in požrtvovalnost, ako nas obiščete. Prireditve se bo vršila 15. t. m. na senčnatem dvorišču »Kmet. društva« točno ob 4ih popoldne.

Šempas.

Veselica »Cerkvenega pevskega zbora«, katera bi se imela vršiti v nedeljo 8. t. m., bo prihodnje nedeljo na praznik vnebovzetja Marijinega ob 4. popoldan na župniškem dvorišču — seveda, če bo vreme ugodno. Peli bodo razne pesmi in igrali dve šaloigri, eno s petjem. Med posameznimi točkami bo sviral tamburaški zbor pomnožen z drugimi instrumenti. Pridite, da vžijete par uric kratkočasne zabave!

Bilje.

Naše »Prosvetno društvo« bo priredilo dne 15. avg. t. l. veliko akademijo na dvorišču g. Gorkiča ob 4½ popoldne s sledečim sporedom: a) telovadba. 1. Rajalni pohod. 2. Proste vaje, člani. 3. Proste vaje, članice. 4. Proste vaje, moški naraščaj. 5. Proste vaje, ženski naraščaj. 6. Simbolične vaje: »Gorčez jezero«. 7. Vaje s palicami. 8. Vaje s šerpami. 9. Skupinske vaje. 10. Simbolične vaje: »Vera, Upanje, Ljubezen«. 11. Skupina, rajalni odhod. — b) deklamacije. 1. G. Leopardi: »Alla luna«. 2. »Muhasti deklamator«. 3. A. Aškerc: »Judit«. —

Sto let pozneje — 1616. — je vojska med Avstrijo vnovič vzplamtel. Tokrat vojna furija tudi Podgori ni prizanesla. Avstrijski general Trauttmannsdorf je tedaj utrdil in zasedel Kalvarijo. Benečani so kaj kmalu prodrli do Kalvarije in po kratkem boju jim je padla v roke. Podgorci in Goričani so skozi vsi pred Benečani zbežali. Po različnih bojih in menjajoči bojni sreči so Avstrijci in Benečani sklenili leta 1617. v Parizu mir. Goriška je vnovič pripadla Avstriji.

Na takratne podgorske utrdbe še

c) igra. »Davek na samce«, burka v treh dejanjih. — d) petje. 1. M. Tomc: »Balada o Čičku«. 2. V. Vopivec: »Knezov zet«. Sodeluje znani tenorist g. Joško Bratuž. Šaljiva pošta, srečolov, godba. Sodeluje tudi telovadni odsek iz Mirna. Goričani in okoličani, prihitite v nedeljo v Bilje, kjer boste imeli najlepši nedeljski popoldan!

Solkan.

(Birna.) Naš častitljivi gospod dekan nam je oznanil svoj čas v cerkvi, da se bode vršila sv. birna v Solkanu dne 3. oktobra t. l. Pripricali smo se pa, da se je gospod dekan gotovo pomotil, kajti birna se je vršila že v nedeljo 1. avgusta, brez botrov. Izvrševali so to opravilo nalašč za ta dan povabljeni strokovnjaki iz Grgarja in drugod. »Bote« so nam ponujali. Te bi pač rabili, da se za zimo obujemo vsaj za silo. Prosimo pa, ne štet v zlo g. dekanu te pomote, kajti cerkev ima svoj koledar, drugi pa svojega. Kolačev in drugih darov, ki so običajni pri birmi smo pogrešali. Kdor je prejel 1. avgusta to milost, gotovo se hladi še danes.

Očividec.

Volčjadraga.

Dopisniku v »Edinosti« z dne 24. julija, ki opisuje nevarno hojo po mostu čez železniško progo, so se v nedeljo dne 25. julija popoldne odzvali z dvema »švelerjema« in so z njima pokrili nevarno luknjo. A se pozna, da za to odgovarjajoči gospodje ne rabijo mosta, ker ne vedo, da so tri trhle stopnjice bolj nevarne nego tista luknja. Ker je nevarno, da si kdo nog ne polomi, pa ni za popravilo potrebnih desk, naj jih pa prizadeti gospodje vsaj čez luknjo položijo ali pa kar most poderejo...

Ledine.

Tukajšnje prostovoljno gasilno društvo namerava prirediti 8. in 12. septembra t. l. Fr. Finžgarjevo dramo v treh dejanjih »Veriga«. Prireditve se bo vršila na prostem in obeta biti vrlo zanimiva. Prosimo vsa okoliška gasilna društva, da bi ta dva dneva ne prirejala nikakih veselice. Natančnejši program in čas objavimo kasneje.

Dornberg.

Drugo nedeljo, dne 22. avgusta bo tukajšnje društvo priredilo telovadni nastop. Program tega nastopa je silno zanimiv, zato že danes opozarjamo vse prijatelje zdrave mladine, naj jim bo za nedeljo 22. avgusta edini cilj telovadni nastop.

S. Stanič:

Odlomki iz podgorske zgodovine

(Dalje.)

Mirni razvoj poljedelstva in obrti so le tu pa tam motili boji goriških grofov z oglejskimi patriarhi ali medsebojno klanje raznih vitezov in roparjev. Prve večje nesreče so pa zadele naš kraj s turškimi napadi. Že sredi petnajstega stoletja so Benečani vpeljali posebni turški davek — vinar od vsake osebe. Istočasno so že tudi utrjevali gradove po Furlaniji, posebno pa Gradiško. V zadnjem petdesetletju petnajstega stoletja se pa že tudi začnejo dejanski turški napadi na naše kraje. Leta 1469. so Turki dvakrat napadli naše kraje. Podgora takrat ni prišla v poštev. Leta 1472. so pa že prišli do Tržiča. Najhujši turški napad, pri katerem je tudi Podgora veliko trpela, je bil leta 1477., dne 28. oktobra. Ta dan so Turki prekorčili Sočo pri Podgori. Ettore Paterno in Sabellico, ki sta ta turški naval preživela pišeta takole:

»Ni še napočilo jutro, ko so Turki pri Ločniku prebrečli Sočo. Pri Ločniku, vasi, ki je 5000 korakov oddaljena od Gradiške, so se Turki razvili v bojno črto. Skender paša je takoj zjutraj napadel Benečane pri Ločniku. Turki so zmagali in tisti dan so se do noči že razpršili po vsej Furlaniji. Zvečer si lahko gledal od Ločnika do Tilmenta en sam požar. Čez sto vasi in gradov je bilo v plamenih. Nikdar še niso ljudje videli takih prizorov razaranja. Še pravljice teh grozot ne poznajo.«

V Ločniku so poklali ljudi v cerkvi, tako da je tekla kri skozi vrata na cesto. Tudi Podgora je bila ob tem napadu pokončana.

Leta 1478. so bili že drugi v Gorici, a to pot so jo udarili na Tolminsko. Leta 1499. je bil zadnji napad Turkov na Goriško. Usoda Podgore nam v teh dveh slučajih ni znana.

Komaj so pa končale turške vojske po naši deželi, ki so jim čisto sledile tudi kuga in kolera so se že začele vojske in boji med beneško republiko in Avstrijo. Ko je namreč oglejski patriarh zgubil svojo svetno oblast so postali njegovi dediči Benečani. Že leta 1508. se je približala

beneška vojska Krminu z 9000 pešci in 1000 konjeniki. Po kratkem obleganju je Krmin padel in kmalu na to se je Benečanom podala tudi Gorica. Dne 11. junija istega leta je bila že vsa Goriška pod beneško republiko. Koliko je vsled te vojne trpela Podgora ni mogoče dognati. Toda Avstrija ni mirovala, temveč je še naslednje leto začela novo vojno proti Benečanom. Imela je srečo. V kratkem času je zopet zasedla Gorico in razen Gradiške vso Furlanijo. Vojska je trajala z različnim uspehom do leta 1516., ko sta oba sovržnika sklenila mir. Goriška dežela je spet pripadla Avstriji.

Sto let pozneje — 1616. — je vojska med Avstrijo vnovič vzplamtel. Tokrat vojna furija tudi Podgori ni prizanesla. Avstrijski general Trauttmannsdorf je tedaj utrdil in zasedel Kalvarijo. Benečani so kaj kmalu prodrli do Kalvarije in po kratkem boju jim je padla v roke. Podgorci in Goričani so skozi vsi pred Benečani zbežali. Po različnih bojih in menjajoči bojni sreči so Avstrijci in Benečani sklenili leta 1617. v Parizu mir. Goriška je vnovič pripadla Avstriji.

Na takratne podgorske utrdbe še

sedaj spominja ime »šanca« na severnem vrhu Kalvarije.

V tem času ne smemo prezreti še enega važnega dogodka. V tej dobi, namreč okrog leta 1600, so grofje Attems pokupili od različnih gospodov vsa podgorska posestva. Grofje so pa še vedno imeli svoj sedež v Peči pri Mirnu, po katerem si je tudi ta linija Attemsov privzela svoj pristavek »von Pötzenstein«. V Podgori sami so sezidali le nekatere gospodarske poslopja. Kmalu nato so grofje Attems dobili od cesarja Ferdinanda leta 1626 sodno pravico v Podgori. Tako je do tedaj med razne velikaše razkosana Podgora, prvič v zgodovini dobila enega samega gospodarja, katerega posestva so še dandanes ohranjena.

Tudi v novem veku se je dober del Podgorcev bavil s kmetijstvom. Oljke, vino in sadje na pobočju Kalvarije, travniki in njive ob Soči so nudili peščici podgorskih kmetov dober zaslužek, posebno radi bližine vedno bolj cvetoče Gorice.

Namesto nekoč zelo razvitih kamnolomov, je prišla sedaj vedno bolj v poštev vodna sila Soče. Mlinarstvo in krznarstvo sta bila glavni obrtni dohodek v Podgori. Ne smemo pa pozabiti, da se je v tej

Soča.

Dopisniku v »Edinosti« z dne 3. avgusta:

Čudim se, da ste tako točno informirani o mojem odhodu in še bolj o nasledniku, ko nikdo nima dekreta v rokah. Še bolj se čudim, da Vi kot inteligent tako lepo poročate ljudstvu morebitnega novega dušnega pastirja, ko bi morali videti in vedeti, kako težko stališče ima danes duhovnik sredi vsesplošne pokvarjenosti. Razume se, da vsakdo, ki deluje na edino pravilnem stališču, to je za povzdigo morale in kulture na krščanski podlagi, »vzdiguje prah« v Vaših očeh. Ker v svojem dopisu očitno citirate na sobrata Staniča, Vam na tem mestu povem, da kar se po žrtvovalnosti in nesebičnosti tiče, marsikdo ni vreden oblizati prahu z njegovih shojenih čevljev. Da ste mi zdrav! Ciril Munih, župnik.

Vedrijan.

Kakor po navadi smo imeli tudi letos praznik sv. Ane. Bilo je še precej lepo. Obilo ljudstva je prihitelo počastiti naš cerkveni praznik. A ni bilo vse v redu; med procesijo je bilo okoli cerkve obilo brezplačne straže. Ali bi ne bilo bolje ostati doma, kakor pa druge motiti in slabe vzglede dajati? A popoldne po molitvah je bilo žalostno, prišla je toča, ki je skoraj vse pobila. Ob zaključku praznika so bile neke male praske, kakor po navadi, da bi ne opustili starih navad. Za sedaj naj ostane še skrito, na drugič morda bolj jasno, če se bo ponavljalo. Vaščan.

Komen.

V župnišču v Komnu so na novo priredili dvorano za Marijin vrtec in cerkveno petje. Preskrbeli so si še lepši oder, kakor so ga imeli pred vojno. Otvorili so to dvorano in oder z »Alojzijevo slavnostjo« v Komnu, ki so jo priredili otroci Marijinega vrta dne 7. in 8. avgusta. Ni bila to navadna veselica, kakor jih prirejajo dandanes povsod, ampak je bilo to nekaj lepega in finega, ki je vse vdeležence vzgajalo in poučevalo v zelo prijetni obliki. Ko so zapele tri deklice »Ave Mario« s svojimi ljubkimi glasovi, so bili vsi očarani. Dečki so predstavljali šaljivo resno igro »V Rim« s tako lahkoto in korajžjo, da so želi od vseh obilo pohvale. Ko so deklice igrale »Mater božjo« v sirotišču, so zadrževali solze tudi tisti, ki ne marajo, da bi jih kdo videl, da jočejo. Tri pesmi: »Le veseli«, »Večerna« in »V šoli« je za-

pel mladi zbor dečkov in deklic lepo in ugajeno, da je bilo vse všeč. Krona prireditve je bila »Alojzijeva slavnost« z deklamacijami, govorom, z živo sliko ter s pesmijo pred podobo sv. Alojzija med dvema angeloma. Kdor je prireditel videl, je bil zadovoljen. Lep nastop dečkov in deklic je napravil v natlačeni dvorani najlepši red. Med odmori je sviral zelo krasno komenski orkester novometne. Ker žele mnogi, ki se niso mogli vdeležiti prireditve, da se ponovila, bomo to pravočasno objavili, če se bo zdelo primerno.

Tolmin.

V soboto dne 31. VII. t. l. je obiskal Tolmin g. prefekt Spadavecchia. Pri sprejemu sta prvo pozdravila dva učenca iz »balile« te podarila šopek planinskega cvetja. Sledili so običajni pozdravi raznih krajevnih zastopstev. Nato se je podal g. prefekt v spremstvu podpref. Scottia in drugih v občinski urad, sedež tuk. fašja, protituberkulozno razkuževalnico, ki je bila ta dan otvorena in blagoslovljena. Obiskal je vojaško pokopališče, ljudsko šolo ter farno cerkev. Raz uradnih kakor tudi raz privatnih poslopij so plapolale trobojnice v čast visokemu gostu. Ob tej priliki je podaril g. prefekt 500 L. za tukajšnje siromake, za kar se mu tem potom tudi v imenu teh lepo zahvaljujemo. G. prefekt je bil zelo zadovoljen z vtisom, ki ga je dobil v Tolminu, zamogel se je obenem prepričati, da zna naše ljudstvo spoštovati oblast in je tudi vedno pripravljeno na mirno sožitje s sodržavljanji druge narodnosti ter da mora biti krivda le v neumevanju posameznikov, ako ni vedno tako kakor bi bilo želeli. Slišali smo, da bi g. prefekt rad obiskal Dantejevo jamo; ali ni to pomim krajevnim faktorjem, da bi lahko malo bolj skrbeli za javno varnost potov, da bi ne bili v nevarnosti na raznih mostovih, ako bi hotel kak gost ogledati lepoto naših krajev. Tujski promet peša, ker se obrača premalo pozornosti nanj in gotovo ni krivo samo pomanjkanje denarja.

* * *

(Zanimivost v nesreči.) Posedniku Alojziju Lebanu vulgo Piren se je pred dvema letoma smrtno posrečila v planini Lom kobila. Ko so žival iskali, so jo dobili vso razmesarjeno globoko v prepadu in poleg nje žrebe, ki se ni nikakor pustilo od matere odgnati. Pretekli teden je po neprevidnosti zopet

pustil nekdo vrata planine odprta in žrebe je šlo na ravno isto pot, kjer se mu je ubila mati, da bi si natrgalo bogate trave. Ali ta usoda je zadela tudi njega: padlo je v globoki prepad in na istem mestu, kjer mati je tudi žrebe ostalo vse razmesarjeno. Nesrečnemu lastniku sožalje! Zavarujte vso živino! Hribolazci in vsi, ki hodite po planinah, zapirajte vrata v planinah!

Krn.

Dne 16. t. m., to je na dan sv. Roka, patrona naše cerkvice, bomo imeli pri nas po dolgem času zopet lero slovesnost. Ob 10. uri bo blagoslovljena na novo naša cerkvice, ki je bila po vojni hudo poškodovana, ki pa je sedaj kaj lepo postavljena — in sicer že vse končano, altar n. pr. je le provizoričen, mnogo predmetov imamo izposojenih od naše kuratne cerkve itd., ker ne moremo vsega na enkrat napraviti na svoje stroške — pa vendar je cerkvice že sedaj gotovo ena najlepših podružnic v tolminskih hribih. Po blagoslovljenju cerkvice bo pridiga, po pridigi darovanje za cerkev in potem sv. maša, pri kateri bo pel društveni pevski zbor. Po poldne ob 2. uri po malem odmoru in zabavi v prosti naravi pa bo nastopilo tudi naše prosvetno društvo »Planika« prvič javno na svojem novem, nalašč za to priliko napravljenem odru z veselico, ki ima na programu sledeče zanimive točke: 1. Pesmica: »Cerkvica« — zložil Fr. Levce — poje društveni mešani zbor, 2. Deklamacija: Simon Gregorčič: »Biser«, 3. Pesmica: »Ni li zemljica lepa« — zložil A. Ušeničnik — poje društveni mešani zbor, 4. Deklamacija: Josip Stritar: »Turki na Slavici« in 5. zanimiva igra v 4. dejanjih, ki se tu okrog še ni igrala in jo je zložil naš dr. Krek: »Turški križ«. Če nas poseti društvena godba iz Iderskega, bo tudi med odmori živahno. Pripomnimo, da od tega dne dalje bodo duhovniki turisti vsak dan lahko maševali v naši cerkvi, ali ko bodo šli na Krn ali pa se bodo vračali, kakor je bilo pred vojno. — Kdor ljubi prirodo in naše gore, in hoče preživeti v planinskem raji vesel dan — na dan sv. Roka v Krn k turistovski cerkvi — brez 900 m nad morjem! Poskrbljeno bo tisti dan v Krnu tudi za jed in pijačo. Kdor bo želel prihodnje jutro obiskati našega očaka — sivolasi Krn — bo šel po veselici do planine Zaslap tamkaj se bo spočil na dišečem senu in drugo jutro vžival prekrasen razgled raz Krn. Toraj: Na planine — na planine!

Iz tolminskih hribov.

Pod tem naslovom je zadnja »Straža« razpravljala o slabem vremenu in nalihivih ter o požarih na ponikovski planoti. K temu še pripominjamo: Obiskala nas je v zadnjem času tudi toča. Po nekaterih krajih je naredila veliko škodo. Dobila je po nekod še žito na polju in je pošteno omlatila. — K požarom pa moram popravljati. Najbrže je bil tudi v zadnjem dopisu, običajni tiskarski škrat kriv, da bo lahko kdo razumel, da je na Ponikvah treščilo v farovž, kar pa v resnici ni, marveč je 20. jul. ponoči strela udarila v kaplanijo v Policah pri Cerknem. Zgorel je poleg kaplanije tudi bližnji hlev. Le velikemu dežju in čezmerni požrtvovalnosti prisotnih gasilcev se je zahvaliti, da ni ogenj upepelil vse vasi, ki je večinoma s slamo krita. Za požar je v naših krajih tudi precej priložnosti, ker so še večinoma le s slamo krita poslopja. Mi ognja ne moremo preprečiti, da si mislimo, da so včasih ljudje sami krivi požara, ker premalo pazijo na ogenj in pa tudi na otroke; ti so na splošno največkrat vzrok požarov. Velika napaka pa imajo naši ljudje, da štedijo pri zavarovanju proti požaru.

Mnogo je posestnikov, ki imajo vsa poslopja krita s slamo, zavarovani niso pa nič, — ker je škoda metati denar v zrak pravijo, tega pa ne pomislijo, da ako res njih samih požar ne zadene, se lahko to zgodi bližnjemu, ako plačujemo zavarovalnico, ni s tem rečeno, da tekom let nas mora požar zadeti, marveč Bog ga zahvalimo, da plačujemo magari 100 let, ne da bi kdaj rabili podpore od zavarovalnice. Kar pa se meni ne zgodi, se lahko komu drugemu, kje pa dobi zavarovalnica denar, ako zavarovanci ne plačujejo zavarovalnih premij. — Takih, ki niso prav nič zavarovani, sicer ni mnogo, takih pa, ki so zavarovani za en ali dva tisoč lir, je pa večina, dasi je poslopje v slučaju požara oškodovano za 50 tisoč in še več. — Res je, da je današnja mizerija taka, da ni denarja za sol in moko, kaj še za zavarovanje. Ni škoda, ako skoraj vsak posameznik letno po več sto lir zakadi s tobakom, zapravi po gostilnah in za zdravje škodljivi »geruš«, zato pa, da bi bili zavarovani, posebno kjer je bolj nevarno za današnjo ali pa vsaj primerno vrednost, zato pa se ljudem zdi škoda. — Svetujemo našim ljudem, da to dobro premislijo in se zavarujejo, da so vsaj deloma kriti z zavarovanjem, če pogorijo.

dobi začelo v Podgori neko novo podjetje. Ker so začeli v šestnajstem stoletju izsekavati tolminske gozdove so splavljali les po Soči proti morju. V to svrhu je zgradil gozdar Zermozza okoli leta 1560. v Podgori velike grablje za les. V Podgori so zato ves tolminski les pobrali iz Soče in ga na voze prevažali proti Trstu.

Radi razvite obrti je v tej dobi zaznamovati nove naseljence Tolmince in Furlane. Poleg grofov je pa bila v tem času v Podgori najbogatejša družina Perko, ki si je leta 1667. v podgorski cerkvi sezidala svojo grobnico.

Drugače je sedemnajsto stoletje za Podgoro mirno poteklo. Čeravno so nekateri grofje Attems v tem času postali privrženci luteranstva se zdi, da v Podgori niso imeli vspeha. Vsaj zgodovina ne ve ničesar poročati o luteranstvu v Podgori. Goriško okolico je pa koncem tega stoletja zadela velika nesreča. Leta 1682. je neki konjski mešetar iz Šempasa prinesel iz Hrvaške kugo. Sampa v Gorici je umrlo 500 oseb, v okolici pa okrog 300.

V osemnajstem stoletju pa ne smemo pozabiti dveh dogodkov.

Okoli leta 1750. so goriški gospodje Ascoli spremenili svoj mlin v tovarno za popir. Cunj se mleti s kamni in so potem v ročnih sitih in z valjarji delali popir. Početkom je najbrž služil za ta obrat oni stari jez z vstavljanje lesa, pozneje pa so Ascoli zgradili dva kolosalna jezova enega za popirnico v Podgori, drugega za filando v Stražicah. Ta začetek popirne industrije je bil za Podgoro velikega pomena, kajti v njem ima svoj vir naša današnja Podgora.

Drugi dogodek je pa bolj osebnega značaja. V družini grofov Attemsov, ki so bili do tedaj povečini visoki politični uradniki, cerkveni knezi in generali se je pojavil poseben človek, ki je ljubil znanost in mirno življenje. Ta je bil grof Sigismund Attems, ki je zagledal luč sveta leta 1708. dne 18. junija. Po domači pripravi je stopil na goriško gimnazijo. Po očetovi smrti je prestopil na kolegij v Modeni. Posebno veselje je pokazal do zgodovine in do jezikov. Po končani srednji šoli se je posvetil pravu v Solnogradu. Po prestanih izpitih je prepoštoval Italijo nato se je doma posvetil zgodovinskimi študijam posebnostjo ga je zajemala zgodovina

oglejskih patriarhov. Njegova tozadevna dela so ostala v rokopisu: »Rerum Foro-Julienensium«. Nato je uredil družinski arhiv grofov Attemsev in zbral podatke za zgodovino goriških grofov. Veliko je posmagal B. M. de Rubeis pri njegovem zelo obširnem gradivu za zgodovino oglejskih patriarhov. Njegova korespondenca z de Rubeisom je zelo obširna in bogata.

Šest let je bil Sigismund goriški deželni glavar. L. 1747. je bil premeščen k sodnemu apelacijskemu dvoru v Ljubljano. Radi slabega zdravja se je vrnil v Gorico in sprejel predsedstvo apelacijskega sodišča v Gorici ter postal istočasno državni svetnik. Nazadnje je padel pri dunajskem dvoru v nemilosti. Sicer se je pred smrtjo zopet rehabilitiral, toda dnevi so mu bili šteti. Celo življenje je bil rahlega zdravlja in že dne 19. marca 1758 je podlegel bolezni. Velikanski pogreb je bil dokaz občega spoštovanja.

Velika oltarna slika, ki predstavlja nekake družinske zavetnike grofov Attemsov, sv. Mihaela Sigismunda, Ludvika in Karla je on naročil pri takrat slavnemu slikarju Cignaroli-ju. Slika, ki je bila nekoč v cerkvi goriških konventualcev

krasi zdaj stopnišče neke vile v Podgori, ki je last vdove grofice Elvire Attems por. Pilpal.

Za Podgoro je ta grof Sigismund še zato posebnega pomena, ker je šele on premestil sedež svoje družine v Podgoro. Okoli leta 1740. je namreč sezidal na južnem vznožju Kalvarije krasno umetniško zamljano palačo, z obsejnim vrta, ribnjaki in sadovnjaki, ki je bila še pred vojno stalni sedež njegovih potomcev. Starinska zbirka orožja, arhiv in knjižnica so bili neprecenljive vrednosti. Kar ni vojska uničila se sedaj nahaja v Brunecku na Tirolskem.

S to veliko palačo je dobilo lice Podgore novo obliko, pa tudi vrtarstvo in sadjarstvo ni ostalo na Podgorce brez vpliva.

Če h koncu povemo, da je saditev murv imela svoj začetek v tej dobi in z njo tudi gojitev sviloprejk v naši vasi ter da je od leta 1711. do 1737. razsajala po deželi živinska kuga, ki je pobrala več nego polovico vseh goved čemur je leta 1764. izbruhnila radi slabih letin še lakota, lahko preidemo k še vse bolj razburkani dobi devetnajstega stoletja.

Avče.

V nedeljo smo praznovali Nadavčami znani praznik Marije Snežnice. Druga leta je priromalo nešteto romarjev celo iz Benečije. Letos pa je ves dan divjala burja z močnim nalivom, ki je odgnal nešteto romarjev. Vendar je bila slovesnost prav lepa. Med slovesno mašo, ki jo je pel g. dekan kanalski, je lepo prepeval cerkveni pevski zbor. Času in razmeram je bila primerna pridiga č. g. Terčelja, ki je našla v navzočih vernikih glabok odmev. Neredov ta dan ni bilo nobenih, tudi ples v Ročinju je dež pregnal. Prav je imel!

Oslavje.

Smolo imamo. Prvo nedeljo nam je dež pokvaril veselico, ko je bila v najlepšem teku, zadnjo nedeljo, ko smo trdili, da bo gotovo lepo vreme, niti izpod strehe nismo mogli: deževalo je kar ves dan. Vse te vremenske nezgode pa nas ne oplašijo in nam ne vzamejo korajže. Prihodnjo nedeljo dne 15. t. m. popoldne bomo kljub vsem neprijetnostim vremena ponovili svojo prireditev na obširnem dvorišču g. Primožiča Petra. Začetek ob 4. uri. Ker je spored bogat in zanimiv, upamo na številno vdeležbo in upamo tudi, da nam bo nebo milostljivo. Pridite!

Vrh Sv. Mihaela.

Lepa prireditev, katero nam je hotelo nuditi naše izobraževalno društvo »Škopnik« zadnjo nedeljo, je vsled slabega vremena izostala. Ker bo prihodnjo nedeljo gotovo lepo vreme, zato naj to nikogar ne žali, ker bomo mi ta dan imeli veselico. Spored ostane stari in upamo, da nas bodo posetili tudi vsi tisti, ki so bili zadnjo nedeljo namenjeni k nam. Za izletnike iz Gorice so železniške zveze zelo ugodne. Prijatelji narave prihitite na naš Vrh, kjer se boste duševno in telesno okrepcali.

Kanal.

Po dolgih osmih letih je dekanijska cerkev Marije Device Vnebovzete v Kanalu končana. Postala je prav lepa in prijazna cerkev, da si oddaleč ni taka, kot je bila pred vojno. Ali bo cerkev še kdaj tako lepo poslikana, kot je bila poprej? Ali bomo imeli še kdaj taka slika na okna? — Poleg zvonov, ki imajo lepe glasove, a nerodno zvonijo, ker so slabo obešeni, smo ta teden dobili tudi nove orgle. Za Rožnico (15. t. m.), ko praznujemo glavni cerkveni praznik, je oznanjeno blagoslovljenje novih orgel. Domačini že težko čakajo, da bi zaslišali po tolikih letih mile glasove orgelske. Nasvidenje v nedeljo v Kanalu!

Idrija pri Bači.

(Nesreča nikoli ne počiva.) — Iz naše vasi je bilo nekje v Zatoč minu pri Tolminu zaposlenih pri napravljanju drv več naših fantov in mož, ki so si tam služili svoj vsakdanji kruh. Med njimi je bil tudi mladenič Alojzi Baudaž, ki pa je pri svojem težkem delu prišel v veliko nesrečo. Dne 3. t. m. je pri svojem opravilu stal na nekem ogradju, na katerem je bilo naloženih več vagonov drv. Kar naenkrat pa se celo ogrodje vdere, na kar pade vse skupaj: ogrodje, drva in

ubogi mladenič, v prepad, globok kakih 200 metrov. Delavci, ki so bili priče tega prizora, so hitro šli iskat ponesrečenca, ki je bolešno stolkal pod velikim kupom drv. Kmalu na to je bil poklican na lice mesta tolminski zdravnik, ki je izjavil, da je ubogi mladenič sicer zelo težko poškodovan, vendar je še upanje da ozdravi. — Tudi mi, njegovi sovaščani mu želimo skorajšnjega ozdravljenja.

Ker ni v bližini Idrije ob Bači nobenega mosta, ki bi držal čez reko Idrijco in bi vezal oba dela naše vasi, zato so vaščani napeli čez vodo debelo žičnato vrv, po kateri se sedaj prepeljujejo z enega brega na drugi. Za vsakega, ki gre po tej poti čez vodo, je s tem prepeljevanjem združena velika življenska nevarnost. Do sedaj se je s tem, da jih je kolo, ki teče po vrvi, prišlo za prste in jih jim razmesarilo poškodovalo že okrog 30 oseb. Vendar pa se do sedaj še ni zgodila nobena taka nesreča, kakor se je dne 4. t. m. Ko se je namreč omenjena dne zvečer krog 11. ure vračal čez vodo domov tuk. posestnik Jožef Lukman, ki je tako nesrečno padel iz zaboja, ki je pritrjen na vrv, da si je poleg drugih poškodb zlomil tudi hrbtenico. Ponesrečenec, ki je bil še pri zavesti, je bil nemudoma prepeljan k Sv. Luciji, kjer ga je tamkajšnji zdravnik pregledal in izjavil, da za Lukmana ni več pomoči. Ponesrečenec je prejel na to pri Sv. Luciji sv. zakramente, na kar je bil prepeljan domov, kjer je kmalu potem v strašnih mukah izdihnil svojo dušo. Bog mu bodi milostljiv! Žalujemo ostalim naše iskreno sožalje.

Čeprav se je tukaj pri prepeljevanju čez vodo že toliko oseb poškodovalo in to celo do smrti, vendar se niti županstvo, niti druga oblastva ne zganejo. Koliko nesreč bi lahko preprečili, ako bi zgradili čez vodo most, da bi vsaj človeško življenje ne bilo v nevarnosti. Pozivamo svetolucijsko županstvo, naj se vsaj zdaj, ko se je zgodilo že toliko nesreč, pobriga za to zadevo in naj zgradi vsaj zasilen most. Vprašanje je zelo nujno in pereče in zato pričakujemo, da bo županstvo kmalu vzelo vso zadevo v roke in poskrbelo za varnost svojih občinarjev.

Vrhpolje pri Vipavi.

Kat. prosv. društvo javlja vsem bratskim društvom in slavnemu občinstvu, da se bo vršila v nedeljo 15. t. m. na veliki šmaren igra v 6. dejanjih (9. slikah) »Zlatarjevo zlato«, ker se dne 8. t. m. radi slabega vremena ni mogla ponoviti. Priporočamo se vsem prijateljem, da se odzovejo našemu vabilu in pridejo na veliki šmaren vsi v Vrhpolje.

Odbor.

Spodnja Idrija.

V Spodnji Idriji bo cerkveno zganjanje shod na veliki šmaren dne 15. avgusta t. l. (letos ravno na nedeljo). Prva sv. maša bo ob 6. ura ob 8. in tretja ob 10. uri slovesna peta. Popoldne ob 2 in pol pete litanije Matere božje. Spovedovanje se začne v soboto zvečer od 6. ure naprej, v nedeljo — na praznik — od 5. ure zjutraj. Za spovedovanje bo preskrbljeno. Prijatelji stare romarske Marijine božje poti pri »Fari«, pridite!

Cerkveno predstojništvo.

Zadružna zveza sama je imela 2.600.000.— kron naloženih pri Zadrugi zvezi v Ljubljani in od tega zneska 1.800.000.— v avstroogrskih kronah brez obresti v blagajni Zadrugi zveze. Zveza je morala za znesek, ki je bil pri njej naložen po članicah, istim priznati v lirah po 60% ter jim plačevati letno 60.000 lir obresti, medtem ko je dobivala od naložb v Ljubljani le 3000 lir obresti letno. Imela je pri tem 57.000 lir letne zgube na obrestih. V celoti je imela pri tem do dneva zamenjave nad 150.000 lir zgube na obrestih. Polng tega si je morala zveza v kritje obveznosti izposojevati denar pri bankah ter plačevati do 9% obresti ter je imela pri tem nadaljnjo obrestno zgubo okroglo 40.000 lir. K temu je sedanje načelstvo pred petimi leti prevzelo zalogo orodja in žebeljev, ki so tvorili v bilanci vrednost 60.000 lir, a je moralo načelstvo to blago prodati za okroglo 15.000 lir, t. j. na zgubo v znesku 45.000 lir, ker ni bilo več vredno. Vse te zgube v znesku okroglo 230.000 lir je sedanje načelstvo krilo z dobrim gospodarstvom ter poleg tega izročil bodočemu načelstvu še lepe rezerve.

Kakor sem rekel, je bil položaj, ko je prevzelo vodstvo Zveze sedanje načelstvo, težak. Vprašanje zamenjave ni bilo samo vprašanje letnih zgub na obrestih, ampak obstojala je nevarnost, da naše zadružništvo zgubi sploh vse svoje naložbe preko meje. Poleg Zveze same so imele tam še posamezne zaduge več milijonov naloženih. Odbor se je dobro zavedal, da bi pretel našemu celotnemu zadružništvu popoln polom, ako ne bi prišlo do zamenjave. Vsled tega si je postavil kot glavno nalogo rešitev tega vprašanja. Po eni strani je pomagal prizadetim zadrugam po možnosti s posojili, ki so jih potrebovale v kritje svojih obveznosti, po drugi strani je započel akcijo za zamenjavo. Ne bom opisoval na dolgo vsega dela, ki je bilo potrebno. To delo je danes za nami in bo polagoma zapadlo pozabljenosti. Da je prišlo do zamenjave, se zdi marsikomu samo na sebi razumljivo, dosedanje načelstvo pa ve, da bi brez neumornega dela bilo z denarjem naloženim preko meje ravno tako kot z vojnimi posojili le z več vreden nego vojna posojila. Zveza je imela težkoče tudi z naložbami v tukajšnjih zavodih, pri Centralni posojilnici in podružnici Ljubljanske kreditne banke, ki sta se oba upirala priznati zamenjavo. Pri Centralni posojilnici je imela Zveza, ko je prevzel vodstvo sedanji odbor, po eni strani naložbe po 4%, po drugi strani izposojila po 6%, ker ji Centr. pos. ni hotela vračati naložb, ampak ji je dala posojilo. Tudi zadeve naložb pri Centralni pos. in podružnici Ljublj. kreditne banke so dale načelstvu mnogo opraviti, da jih je rešilo ugodno za Zvezo.

Druga velika naloga sedanjega načelstva je bila ureditev pri njej včlanjenih zadrug, ki so bile pri njegovem nastopu neurejene, med njimi nekatere za celo vojno dobo. Priznanje pristojnosti zadrug ter prenos listin za zadruge iz stare Kranjske od sodišča v Ljubljani, so dale Zvezi tudi mnogo dela. Danes je, v kolikor je bilo od Zveze odvisno, vse urejeno, ter se z ozirom na poročila prejšnjih občnih zborov omejujem danes, ko polagamo mandate v Vaše roke, na to ugotovitev.

Sedanji odbor pa se ni v svojem delu omejil na urejevanje prej navedenih težkih zadev, ampak je svoje delo posvetil vsesplošnemu razvoju našega zadružništva. Izzakta, ki ste mu ga izročili, ni načelstvo zakopalo kakor svetopisemski človek, tudi ga ni samo naložilo na obresti, ampak je z njim, da zopet govorimo s svetopisemskimi besedami, kupčevalo ter Vam ga sedaj

vrača v dvojni meri. To se pravi, po eni strani je sedanje načelstvo naše zadružništvo širilo, po drugi strani je temu zadružništvu pomagalo, da se je moglo razvijati. Tekom petletne dobe se je na pobudo Zveze ustanovila cela vrsta novih zadrug raznih panog. Posebno velike važnosti je ustanavljanje gospodarskih zadrug z namenom celnejše dobave potrebščin, oziroma razpečevanje izdelkov in pridelkov. Brez takih zadrug je bila naša zadružna organizacija le denarna centrala hranilnic in posojilnic ter se je na trgu pečala samo z denarjem, ki je posredovalno sredstvo v gospodarstvu, gospodarstvo samo pa bi zanemarjala. Dobro je v našem zadružništvu naložen in svojemu namenu služi le tisti denar, ki pomaga ustvarjati in vzdrževati bodisi zasebna gospodarstva ali skupne organizacije, ki dobrodejno služijo zasebnim gospodarstvom oziroma socialnemu položaju zasebnikov. Sedanji odbor se je tega dobro zavedal ter svoje zanimanje posebno posvetil zadrugam, ki svojim članom nudijo zaslužka, zadrugam, ki skrbijo, da se predmeti, sad truda njihovih članov, pošteno razpečajo, po drugi strani zadrugam, ki skrbijo, da pridejo njih člani po primerni ceni do potrebščin. Načelstvo se je pri tem zavedalo, da to delo ni lahko in tudi ne brez nevarnosti, a se mu kljub temu ni moglo odreči, ker je prejelo na občnem zboru leta 1921. nalogo, da se mora za to delo posebno zanimati. Upamo, da izvršeno delo na tem polju ustreza naročilu, ki ste ga tedaj dali načelstvu.

Vse delo, ki ga je vršila Zveza tekom petletne dobe pod vodstvom sedanjega načelstva, je marsikdo dobro opazoval. Zveza se ni bavila samo z notranjimi težkočami, ampak tudi z zunanji. Sovražniki in konkurenti našega zadružništva so nagajali, kjer so mogli. Že v letu 1920. so hoteli Zvezo na lep način s tako zvano centralizacijo likvidirati. Ko je Zveza na robu propada izmenjala 1 milijon 800.000 kron in se s tem rešila, so ji posredno javno v listih očitali izdajstvo ter vso deželo proti njej hujskali. Na občnem zboru leta 1923. so poskušali delati kalno vodo, a po tem ponesrečenem poizkusu so nadaljevali proti Zvezi deloma odkrit deloma prikrit boj. Še nedavno je pisal nek list, da služi krščanskim socialcem tudi gospodarstvo samo v politične namene... Ni čuda, ako je napravila vlada pri Zvezi revizijo, ko je bila informirana, da se pri njej uganja politika. Prepričali smo se tudi, da je imel revizor ravno v tem oziru posebno nalogo. Pri reviziji se je gonja zvezinih sovražnikov podvojila. Ta gonja gre kakor povodenj po vsej deželi in je prekoračila že državno mejo. Razne govorice o zgubah in predstojećem polomu Zadružne zveze grede od ust do ust gotovih ljudi, ki nam niso prijazni. Žal najdejo take govorice več ali manj odmeva tudi v naših lastnih vrstah. To dokazuje da bolehamo tudi mi na boleznih večnih pomislekov in nezadovoljnosti, ki prekoračijo včasih mejo previdnosti ter so zmožni zadružništvu škodovati. V tem oziru rečem le: več dela in manj besed, edino to more koristiti našemu zadružništvu in snloh vsakemu delu v dobrobit našega ljudstva.

Končam z ugotovitvijo, da stoji Zadružna zveza v vsakem oziru na trdni podlagi ter da njen gospodarski položaj nudi jamstvo za zaupanje, ki ji ga izkazuje. O tem se boste prepričali iz nadaljnjih poročil o poslovanju, v kolikor spadajo pred občni zbor, o ostalem se pa bodo prepričali tisti, ki jih boste izvolili v bodoče načelstvo.

Ostanimo zvesti našemu zadružništvu, ki je zidano na temeljnem kamnu posvečenem po našem apostolu Kreku in delajmo tako, kakor nas je on učil.

GOSPODARSTVO.

Delo „Zadružne zveze“ v Gorici.

Zadnjič smo priobčili kratko notico o občnem zboru naše »Zadružne zveze«, ki se je vršil 15. m. m. v Gorici. Rekli smo, da najdejo čitatelji podrobno poročilo v avgustovski številki »Gospodarskega lista«. Ker je pa delovanje »Zadružne zveze« odločilnega pomena za naše narodno gospodarstvo in ker vemo, da mnogi ne bodo čitali celotnega poročila v »Gospodarskem

listu«, zato smo se odločili, da objavimo v današnji in prihodnjih številkah glavne in bistvene dele iz tega poročila. Na občnem zboru, na katerem je bilo zastopanih 75 zadrug, je podal g. A. Vuk v imenu načelstva sledeče poročilo:

Zadružna zveza in naše celotno zadružništvo je bilo ob nastopu sedanjega načelstva v težkem položaju. Več milijonov, ki so tvorili tri četrtine zadružnega denarja, je bilo naloženih preko meje v kronah.

Listnica Kmečke-delavske zveze in Političnega društva »Eдинosti v Gorici.

1. Koba Henrik, Gor. Branica 7: Ko imate drugo opravilo v Gorici, zglasite se tudi radi Vaše pokojninske prošnje v tajništvo.

2. B. N., Cerkno: O priliki pridite v tajništvo po dokument Kosmača iz Poljan.

3. Stanič Ant., Anhovo, 8: Zglasite se ob priliki v tajništvo zaradi Vaše vojno-odškodninske prošnje.

4. Jevšek I., Grgar 10: Ob priliki vojno-odškodninske dokumente.

5. Slamič Jožefa, Črniče 58: Glede Vaše pokojninske prošnje smo prejeli odgovor iz Rima. Potrebni so nam nekateri točni podatki. Zglasite se zato čimprej v tajništvo. Prinesite s seboj tudi vse listine, ki se nanašajo na pokojninsko prošnjo.

6. Komj. M., Gorica: Zglasite se v tajništvo. Prejeli smo v Vaši zadevi odgovor iz Rima. Vaše pokojnine.

7. Trošt Ivana, Sv. Vid pri Vipavi 22: Glavna pokojninska direkcija ni odredila nobenega odbitka Vaše pokojnine. Vi bi morali prejeti letnih lir 1150 od 1. X. 1921 in lir letnih 1617 od 1. 7. 1923. Sporočite nam, koliko pokojnine ste prejeli do danes in koliko prejimate redne mesečne pokojnine. Če imate drugo opravilo v Gorici, zglasite se v tajništvo in prinesite s seboj pokojninsko knjižico.

8. Colja Andrej, Sveto: Ko imate v Gorici drugo opravilo, zglasite se tudi v tajništvo zaradi Vaše pokojninske prošnje. Prejeli smo odgovor in zato so nam potrebni nekateri podatki.

9. Zolja Jož., Ločnik 53: Ob priliki zglasite se v tajništvo.

10. Volk Iv., Erzelj, 18: Ministrstvo Vam ni ustavilo izplačevanje pokojnine. Zato je ministrstvo zahtevalo od finančne intendantice toštvarna pojasnila. Pri isti se bomo tudi mi informirali kako stoji z Vašo zadevo.

11. Lasič Jož., Vrtojba: Ministrstvo je odredilo že 23. XII. 1924. da se Vam morajo izplačati tudi zastanki potom zakladnega nadzorništva v Vidmu. Izplačilo se mogoče ni izvršilo zaradi napačno pisanega imena: Pisani ste Lasič in ne Lasič. Podrezamo pri nadzorništvu v Vidmu.

Isto kot pri Lasič pod 11). zZglasite se ob priliki v tajništvo, ker nam je potrebno glede Vaše prošnje še neko pojasnilo.

13. Sivec Marija: Libušnje: Ministrstvo je pisalo 12. julija županstvu, da mu sporoči, koliko podpore ste dobili od 1. oktobra 1921. dalje. Podrežite pri županstvu, da čimprej odpošlje zahtevani dokument, ker drugače ne more komisija sestaviti končnega plačilnega naloga.

14. Kovačič Olga, Čepovan: 12. julija je finančno ministrstvo naročilo zakladnemu nadzorništvu v Vidmu, da Vam izplača zastanke; ravno tako je ministrstvo odredilo, da se izplača dedičem pok. Podgornika Josipa pokojnina. Dediči naj si priskrbijo pri županstvu mrtvaški list pokojnega in potrdilo, da so oni v resnici dediči in ne drugi.

Tajništvo.

Darovi za sklad »Goriške Straže«.

Slovenska Čitalnica v Dornbergu 10 lir; Velušček Ivan, Strmec 5 lir; N. N., Castelnuovo 25 lir; Brankovič Josipina, Gorica 5 lir; Colja Mihael, Št. Peter 1 liro; N. N., Štandrež 5 lir; N. N., Ladra 10 lir; N. N., Cerkno 50 lir; Nadzorstvo »Ljudske posojilnice«, Št. Peter 25 lir; Prosветно društvo Ravne pri Cerknem 10 lir; Jožek, društvenik, Ravne 5 lir; njegov tovariš 5 lir; Ivan Mozetič, župnik, Ravne 5 lir; Hlede Stefan, Števerjan 1 liro; Alojzij Terčič, Števerjan 1 liro; iz Slapa pri Vipavi po 1 liro; Anton

Nabergoj, Edvard Vidrih, Janez Volk, Josip Židanik, Andrej Curk, Franc Nusdorfer, Evstahij Malik in Ivan Štekar; Ludvik Furlan 1 liro 60 stot.; Jakob Planinc 40 stot.; Besednjak Andrej, Gojače 5 lir; Gorjup Leopold, Kal 7 lir; Furlan Josip, Podraga 5 lir; Avgustin Rupnik, Zadlog 5 lir; Zbirka iz Št. Petra pri Gorici 200 lir; Črnić Franc, Št. Peter pri Gorici 25 lir; Volk Anton, Goče 1 liro 50 stot.; Pavlič Ivan, Goče 5 lir; Šček Ivan, Goče 5 lir; Colja Lojze, Rihemberg 5 lir; Bavcon Josip, Gradišče 5 lir; Gojčevšek Anton, Anhovo 2 liri; N. N., Dol. Mekovo 5 lir; Humar Iv., Šempas 10 lir. — Zadnji izkaz: 3793 lir 50 stot in 2.50 hol. gld.; našnji: 458 lir 50 stot.; skupaj: 4252 lir in 2.50 hol. gld.

Popravek: Pri objavi darov za sklad »Gor. Straže« iz Bukovega se je vrinila neljuba pomota, katero popravljamo. Darovali so: »Gosp. br. društvo« Bukovo 15 lir; »Dekliški krožek« 10 lir in člani Ml. zadruga 40 lir 30 stot; skupno 65 lir 30 stot.

Darovi.

Za »Alojzijevešče«: Sl. Kmetiska posojilnica v Cerknem 100 L. Pri srčna hvala!

Za »Slovensko sirotišče«: P. n. Delavsko konsumno društvo pri Sv. Jakobu v Trstu 25 L; p. n. Elekstrostrojna zadruga v Cerknem 50 L; N. N. 10 L. — Srčna hvala!

Izjava.*)

Podpisana obžaluje neopravičeno obdolžitev proti Alojziju Batišiču, Viktorju Furlanu, Francetu Bizjaku in Josipu Peliconu iz Št. Petra, ker niso bili oni, ki so ponoči pri naši hiši razsajali.

Pri Bajti, dne 9. avgusta 1925.
Družina Remec: »Alla Baita« 28.

Poslano*)

Podpisani preklicuje s tem besede, katere je govoril proti tvrdki I. Kacin v Gorici, da ne stavi udeležanega lesu v orgle, kar ni res, kajti tvrdka uporablja v to svrhu najboljše material.

Gorica, dne 8. avgusta 1926.

Rihard Orel.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo samo v toliko, kolikor zahteva zakon.

VABILO

k REDN. OBČNEMU ZBORU »Kmetijskega društva« v Šempetru, ki se bo vršil dne 23. avgusta ob 10. uri v Zadružnem domu.

Dnevni red:

1. Potrditev rač. sklepa za 1. 1925.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti. Odbor.

Ljudska posojilnica v Štanjelu bo imela OBČNI ZBOR dne 29. avgusta po blagoslovu v svojih prostorih.

Na prodaj je njiva na Tolgem (Barkah) po ugodni ceni, posebno priložna za Volarce. J. Gabršček, Volče pri Tolminu.

Kupujem semena: rudečega radeča in luščeno seme od akacije. Just Ušaj, Gorica.

Gospodarsko poslopje z zemljiščem 2½ njive, zraven hiše je na prodaj. Pojasnila daje lastnik Mermolja Ivan, Selo 56, Črniče.

POZOR! Resna trgovina z mrtvaškimi predmeti se priporoča občinstvu. Izbera velika in izključena konkurenca. Pavšič Terezija, Gorica, Raštelj 37 pod oboki. Za loga v prvem nadstropju.

Zahvala.

Povodom bridke izgube ljubljene matere

ANE KLOBUČAR, roj. RUTAR

katero je Bog poklical dne 3. t. m. v bolj še življenje, se tem potom najiskrenejše zahvaljujem vsem č. gg. sobratom, znancem in prijateljem za izraženo sočutje. Posebno se gg. sobratom iz Kobarida, Volč in Tolmina, gospej predsednici in ostalni udom III. reda iz Tolmina, sorodnikom in ko- nečno vsem, ki so od blizu in daleč prihiteli ter jo spremljali na njeni zadnji poti. Priporočujoč jo v molitev kličnem vsem Bog plačaj!

Bovec, 8. avgusta 1926.

Andrej Klobučar, župn. dekan.

Kmetiska posojilnica v Cerknem, registrov. zadr. z neomej. zavezo vabi na

REDNI OBČNI ZBOR,

ki se bo vršil dne 15. avgusta 1926 ob 2. uri popoldne v uradnih prostorih s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Čitanje revizij. poročila.
4. Odobritev rač. zaključkov za 1. 1924. in 1925.
5. Volitev nadzorstva.
6. Raznoterosti.

Opomba: Ako ne bi bilo ob do- ločeni uri zbrano zadostno število članov, se bo vršil občni zbor pol ure pozneje, ki bo sklepčen na podlagi pravil ob vsakem številu članov.

VABILO

k

REDNEMU OBČNEMU ZBORU

»Ljudske posojilnice« v Šempetru, ki se bo vršil dne 25. avgusta 1926 ob 9½ uri v Zadružnem domu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računov za 1. 1925.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako ob določenem času občni zbor ni sklepčen, se bo vršil pol ure pozneje drugi občni zbor ne glede na število navzočih članov. Odbor.

Sprejememo trg. pomočnika ali pomočnico, ki more voditi trgovino z mešanim blagom. Ponudbe s pogoji na naslov »Kmetijskega društva« v Črnem vrhu nad Idrijo.

Lloyd Sabaud.

Prihodnje vožnje:

v Severno Ameriko:

»Conte Biancamano« 18. 8. 1926.
»Conte Rosso« 3. 9. 1926.

Iz Genove v Njujork v 9. dneh;

v Južno Ameriko:

»Conte Verde« 20. 8. 1926.
»Principessa Maria« 27. 8. 1926.
»Principessa Giovanna« 17. 9. 1926.

Iz Genove v Buenos Ayres v 13½ oziroma v 19 dneh.

v Avstralijo:

»Regina d'Italia« 30. 9. 1926.
Informacije daje in sprejema prednaročila na vozne listke zastopnik

F. Rosich, Gorica,
Via Contavalle št. 4

Kuharica prvovrstna išče službo. Gre k družini ali v župnišče. Naslov pri upravi.

:: STAROZNANA TVRDKA ::
EMILIO WOKULAT & C.o
Gorica, Corso V. E. št. 7. in vogal via Barzellini,

priporoča svoje najboljše
FOTOGRAFSKE APARATE
vsake velikosti in vsake cene ter vso pripadajočo pripravo na debe- lo in drobno.

KRTOVE KOŽE

kupujem

Pasti in poduk na vprašanja

W. WINDSPACH
GORICA, VIA CARDUCCI 6

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE

ROBERT BERKA

Gorica, sedaj Corso Verdi 36.

Lastnik se je specializiral na Dunaju, bil več let asistent zobozdravnika dr. ja Pikla. Laboratorij otvoren že leta 1918. — Sprejema do 9. do 12. in od 2. 6., ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. —

Dr. G. Smerchinich-ev

RADIOLOGIČNI KABINET

v Gorici — Via Seminario 24

bo odprt vse dni od 8½ do 10 ure, razen četrkov popoldne.

Diagnostika in zdravljenje z röntgenovimi žarki. Aparat se na željo prenese na dom.

Zdravnik za zobe in usta

Dr. LOJZ KRAIGHER

sprejema vse dni v tednu v Gorici, na Travniku št. 29 ob sobotah in nedeljah pa tudi v Ajdovščini šte. 146 nasproti Ljudskemu vrtu.

Röntgenologični zavod

za zdravljenje in diagnostiko

primarija Dr. A. DE FIORI

V GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 15

SPREJEMA OD 9 - 12 IN 2 - 4

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakevrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega suknja.
Blago solidno! Cene zmerne!